

ב"ה

פרשת שלח

"וראיתם אותו וזכרתם"
(במדבר ט"ו ל"ט)

ללכת עם ציציית בחוץ

מסופר בזהר^[1]: "רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, אדהכי חמו חד בר-נש דהוה אתי מתעטף בעטופא דמצוה. . . כד קריב לגבייהו יהבו ליה שלם ולא אתיב לון. . . אזלו כחדא ולא מליל ההוא בר-נש בהדייהו. לבתר אשתמיטו רבי חייא ורבי יוסי ואשתדלו באורייתא. כיון דחמא ההוא בר-נש דהוו משתדלי באורייתא, קריב לגבייהו ויהיב לון שלם. אמר לון. . . אימא לכו יומא חד הוינו אזיל באורחא, אשכחנא חד בר-נש ואקדימנא ליה שלם וההוא גברא הוה לסטים וקם עלי וצער לי. . . מההוא יומא נדרנא דלא לאקדמא שלם בר לבר-נש זכאה. . . וההיא שעתא דחמינא לכו ויהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו, חשידנא לכו בגין דלא חמינא בכו מצוה דאתחזי לבר. . . אבל השתא דחמינא בכו דאתון זכאין, הא ארחא מתתקנא קדמי, פתח ואמר מזמור לאספ אך טוב לישראל וגו'".

[רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך בין כך ראו אדם אחד שהיה בא ומתעטף בעיטוף מצוה...כשהתקרב אליהם נתנו לו שלום ולא החזיר להם...הלכו ביחד ולא דיבר איתם אותו אדם, אחר כך נשמטו רבי חייא ורבי יוסי ועסקו בתורה כיון שאותו אדם ראה שעסקו בתורה קרב אליהם ונתן להם שלום, אמר להם...יום אחד הייתי הולך בדרך מצאתי אדם והקדמתי לו שלום ואותו אדם היה לסטים וקם עלי וציער אותי...מאותו יום נדרתי שלא להקדים שלום רק לאדם צדיק...ואותה שעה שראיתי אותכם ונתתם לי שלום ולא החזרתי לכם חשדתי בכם כיון שלא ראיתי בכם מצוה לחוץ...אבל עכשיו שראיתי בכם שאתם צדיקים הרי הדרך מתוקנת לפני, פתח ואמר מזמור לאספ אך טוב לישראל וגו']

...בסיפור הזהר דלעיל מצינו ענין הקשור עם המנהג ללכת עם ציצית בחוץ: כאשר רבי חייא ורבי יוסי פגשו בדרכם את הבר-נש, ראו שהוא "מתעטף בעטופא דמצוה". ואילו הבר-נש לא ראה אצלם ציצית בחוץ – "לא חמינא בכו מצוה דאתחזי לבר" (ומשום זה חשד בהם ולא השיב להם שלום).

ומזה מוכח שבזמן התנאים (רבי חייא ורבי יוסי) היו שני אופני הנהגה בענין זה: הבר-נש (שהיה גדול בתורה כמובן מסיפור הזהר, ועד שהוא אמר תורה לרבי חייא ורבי יוסי) הלך עם ציצית בחוץ, ואילו רבי חייא ורבי יוסי לא הלכו עם ציצית בחוץ.

[ישנם מפרשים שרוצים לומר שאין להוכיח מהנהגת רבי חייא ורבי יוסי שלא צריך ללכת עם ציצית בחוץ – כי מה שרבי חייא ורבי יוסי לא הלכו עם ציצית בחוץ הרי זה מפני שלא הלכו כלל עם בגד של ארבע כנפות, שאז צריכים ללכת עם ציצית בחוץ.

אבל, לכאורה לא מסתבר לומר כן, כי: הטעם שהולכים עם ציצית בחוץ הוא כדי שיוכלו לראות את הציצית, בהתאם למה שנאמר "וראיתם אותו וזכרתם גו". ועל פי זה – מאותו טעם שצריכים ללכת עם ציצית בחוץ, צריכים להשתדל ללכת עם בגד של ארבע כנפות שחייב בציצית, כדי שיוכלו לקיים מה שכתוב "וראיתם אותו וזכרתם גו"!].

ומכיון שמסופר בזהר שרבי חייא ורבי יוסי לא הלכו עם ציצית בחוץ, וכאשר הבר-נש אמר להם שחשד בהם כו' "בגין דלא חמינא בכו מצוה דאתחזי לבר" לא מצאו לנכון לתרץ ולבאר את סיבת הנהגתם באופן כזה [על דרך שמצינו בסיפור הזהר^[2], שכאשר הינוקא אמר לרבי יצחק ורבי יהודה שהרגיש "בריחא דלבושייכו" שלא קרו קריאת שמע – הצטדקו ואמרו שסיבת הדבר היא מכיון שהיו עסוקים בהכנסת כלה, והעוסק במצוה פטור מן המצוה] – מובן, שישנו אופן הנהגה גם אצל גדולי ישראל ללכת עם ציצית בפנים. ועד שמצינו בכתבי האריז"ל^[3] שהציצית צריכה להיות בפנים דוקא.

ועל פי זה – ובהמשך לשקלא וטריא^[4] אודות מנהג חב"ד בענין זה – אין להוכיח מאופן ההנהגה הקבועה בענין זה – כי מכיון שישנם שתי דעות בזה אצל גדולי ישראל (בדורות שלפנינו), הרי ההנהגה בזה היא – לפי המנהג והזמן והמקום כו', כלומר, בכל מקום וזמן לפי ענינו.

והנה כל זה הוא רק בקשר לשקלא וטריא בלימוד התורה, אבל בנוגע לפועל – מכיון שבימינו אלו פשט המנהג ללכת עם ציצית בחוץ, הרי בודאי שצריכים ללכת עם ציצית בחוץ (ואין בזה חשש דמחזי כיוהרא כו'), ואדרבה: מי שאינו מתנהג באופן כזה, הרי הוא מראה בכך שאינו רוצה להתנהג כמנהג היראים כו'.

דוגמא לדבר: ידוע הסיפור שאירע בליובאוויטש שהעבירו שוחט מפני שהתחיל ללכת עם "קאָלאָשן" [ערדליים]. ולעומת זאת – בזמנים שלאחרי זה הלכו ה"רביים" עצמם עם "קאָלאָשן"! והביאור בזה – בפשטות: העברת השוחט שהתחיל ללכת עם "קאָלאָשן" היא – לא מפני שיש איזה איסור ללכת עם "קאָלאָשן", אלא מפני שבהתאם למצב ההוא התבטאה בפעולה זו העובדה שהשוחט הוא "קל" ואינו "ירא שמים"! באותו הזמן הלכו ב"קאָלאָשן" רק "קלי-הדעת" כו', ואילו היראים לא הלכו ב"קאָלאָשן". ולכן, כאשר השוחט הנזכר לעיל פרש מהנהגת ציבור היראים והתחיל ללכת ב"קאָלאָשן" כמנהג הריקים – התבטא בזה היפך הענין דיראת שמים. מה שאין כן לאחרי שגם היראים הולכים ב"קאָלאָשן", שאז משתנים פני הדברים (מכיון שעצם ההליכה ב"קאָלאָשן" אין בה שום חסרון, כפשוט).

ועל דרך זה מובן בנוגע לענינינו – ענין של מצוה (להבדיל), שמכיון שפשט המנהג אצל היראים ללכת עם ציצית בחוץ, הרי כל יהודי ירא שמים צריך ללכת עם ציצית בחוץ (ולא לפרוש מן הציבור).

קטע משיחת ש"פ מקץ, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ג ח"ב ע' 758.

^[1] פרשתנו רד, ב ואילך.

^[2] ח"ג קפו, א.

^[3] פע"ח שער הציצית פ"א. ועוד.

^[4] בשיחת שפ פקודי ה'תשמ"א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה